četrtek 15. septembra 2022

P9_TA(2022)0321

Kršitve človekovih pravic v Ugandi in Tanzaniji pri naložbah v projekte na področju fosilnih goriv

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. septembra 2022 o kršitvah človekovih pravic v Ugandi in Tanzaniji pri naložbah v projekte na področju fosilnih goriv (2022/2826(RSP))

(2023/C 125/06)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Ugandi in Tanzaniji,

— ob upoštevanju smernic EU o zagovornikih človekovih pravic in smernic EU o človekovih pravicah glede svobode izražanja na spletu in drugje,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic iz leta 1948, katere podpisnica je Uganda, in zlasti člena 9,

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah z dne 16. decembra 1966, ki ga je Uganda ratificirala 21. junija 1995, in zlasti člena 9, ki zagotavlja pravico do svobode pred samovoljnimi aretacijami ali pridržanjem,

— ob upoštevanju Deklaracije o pravici in odgovornosti posameznikov, skupin in družbenih organizacij za spodbujanje in varstvo splošno priznanih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, poznane tudi kot deklaracija OZN o zagovornikih človekovih pravic, sprejete 9. decembra 1998,

— ob upoštevanju Pariškega sporazuma, ki je bil sprejet na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije OZN o spremembi podnebja 12. decembra 2015 v Parizu in so ga 22. aprila 2016 med drugimi podpisale vse države EU, Uganda in Tanzanija,

— ob upoštevanju skupne strategije Afrika-EU,

— ob upoštevanju resolucije Generalne skupščine OZN z dne 28. julija 2022, ki jo je izglasovalo 161 držav, vključno z vsemi državami članicami EU, v kateri je dostop do čistega in zdravega okolja razglašen za univerzalno človekovo pravico,

— ob upoštevanju členov 144(5) in 132(4) Poslovnika,

A. ker projekt razvoja Albertovega jezera sestavlja več partnerjev, pri čemer je glavna vlagateljica francoska multinacionalna naftna družba TotalEnergies (Total), skupaj s podjetji China National Offshore Oil Corporation, Uganda National Oil Company in Tanzania Petroleum Development Corporation; ker bo nafta iz tega projekta dostavljena v pristanišče Tanga v Tanzaniji prek čezmejnega naftovoda, tj. vzhodnoafriškega naftovoda za surovo nafto (EACOP); ker je naftovod EACOP začel obratovati 1. februarja 2022 in naj bi bil dokončan do leta 2025; ker je podjetje Total v Ugandi začelo dva velika projekta iskanja nafte, med katerimi je tudi projekt Tilenga, ki bo vključeval naftne vrtine na zaščitenem naravnem območju slapov Murchison;

B. ker naj bi imeli gradbena in obratovalna faza dodatne resne škodljive učinke na skupnosti na območjih pridobivanja nafte in naftovodov, med drugim naj bi ogrozili vodne vire in povzročili nepopravljivo škodo za možnosti preživljanja kmetov, ribičev in lastnikov turističnih podjetij, ki so odvisni od bogatih naravnih virov v regiji; ker bodo objekti naftovoda EACOP na morju ob tanzanijski obali zgrajeni na območju z visokim tveganjem cunamija, kar bo ogrozilo zaščitena morska območja; ker je na ta tveganja opozorila nizozemska komisija za okoljske presoje v dokumentu *Advisory Review of the resubmitted Environmental and Social Impact Assessment for the EACOP* (Svetovalni pregled ponovno predložene okoljske in socialne presoje vpliva za naftovod EACOP), zlasti da ima predlagana tehnika za prehode čez vodovje in mokrišča (odprti jarek) potencial znatnih negativnih učinkov, zlasti na mokriščih;

C. ker naj bi bili tveganja in vplivi, ki jih povzroča razvoj naftnih polj in naftovodne infrastrukture, že zdaj ogromni in so bili izčrpno dokumentirani v številnih presojah vpliva, ki izhajajo iz skupnosti, in neodvisnih strokovnih študijah; ker iz projekcij izhaja, da bo projekt ogrozil naravne rezervate in habitate; ker številni Vzhodnoafričani in vzhodnoafriške organizacije civilne družbe, kljub temu da so projektni partnerji napovedali gospodarske in zaposlitvene koristi, še naprej močno nasprotujejo izgradnji naftovoda in z njim povezanih projektov, pri čemer trdijo, da njegov vpliv na lokalne skupnosti in okolje ni vreden tveganja;

D. ker bi se večina nafte v okviru načrtovane proizvodnje iz tega obsežnega naftnega projekta črpala in prodala po letu 2030; ker bi s črpanjem nafte v Ugandi vsako leto ustvarili do 34 milijonov ton emisij ogljika; ker je Mednarodna agencija za energijo (IEA) v poročilu leta 2021 opozorila, da bi bilo treba za omejitev globalnega segrevanja na 1,5 °C, da bi preprečili najbolj uničujoče posledice podnebnih sprememb, nemudoma ustaviti nove naftne in plinske projekte; ker je več okoljskih in podnebnih strokovnjakov opozorilo na več kritičnih pomanjkljivosti v teh presojah okoljskega in socialnega vpliva, saj menijo, da so med izvajanjem projekta razlitja nafte v naftovodu EACOP neizogibna;

E. ker so štirje posebni poročevalci Organizacije združenih narodov o položaju zagovornikov človekovih pravic v sporočilu z dne 24. januarja 2022 izrazili zaskrbljenost zaradi aretacij, ustrahovanja in sodnega nadlegovanja zagovornikov človekovih pravic in nevladnih organizacij, ki delujejo v naftnem in plinskem sektorju v Ugandi; ker naj bi bili zagovorniki človekovih pravic, novinarji in akterji civilne družbe žrtve inkriminacije, ustrahovanja in nadlegovanja, med drugimi zagovornik okoljskih pravic in terenski uradnik v Buliisi pri nevladni organizaciji Africa Institute for Energy Governance Maxwell Atuhura, ki je bil žrtev vloma in samovoljne aretacije, italijanska novinarka Federica Marsi, ki je bila 25. maja 2021 samovoljno aretirana, predsednik nevladne organizacije Oil and Gas Human Rights Defenders Association Joss Kaheero Mugisa, ki je v zaporu preživel 56 dni, ne da bi ga sodišče obsodilo, vodja ljudi, ki jih je prizadel projekt naftovoda EACOP v okrožju Kyotera, Robert Birimuye, ki je bil samovoljno aretiran, koordinator mreže fundacije skupnosti za preoblikovanje – COTFONE Yisito Kayinga Muddu, v katerega hišo in pisarno so vlomili istega dne, in Fred Mwesigwa, ki je pričal v zadevi proti podjetju TotalEnergies v Franciji in so mu nato grozili z umorom;

F. ker se podjetje Total od leta 2019 v Franciji sooča s sodnimi postopki zaradi obtožb, da ni vzpostavilo ustreznega načrta nadzora, ki bi zajemal tveganja za zdravje, varnost, okolje in človekove pravice, kot to zahteva francoska zakonodaja v zvezi z „dolžnostjo skrbnega ravnanja“, povezanega s projektoma Tilenga in naftovod EACOP ter njunim vplivom na človekove pravice; ker je francosko kasacijsko sodišče decembra 2021 zavrnilo pritožbe podjetja Total, zato se bo zadeva zdaj vsebinsko obravnavala, sodba pa še ni bila izrečena;

G. ker je bil misiji delegacije EU in veleposlaništev Francije, Belgije, Danske, Norveške in Nizozemske 9. novembra 2021 prepovedan dostop na naftno območje;

H. ker ti naftni projekti vplivajo na skoraj 118 000 ljudi: nekaterim so bili uničeni domovi, da bi se olajšala gradnja dovoznih cest ali predelovalnega obrata, drugim je bilo brez predhodnega plačila pravičnega in ustreznega nadomestila zaseženo celotno zemljišče ali njegov del ter so izgubili prosto rabo svojih nepremičnin in s tem sredstev za preživljanje; ker so izplačana nadomestila pogosto veliko prenizka, da bi kmetom, ki so jim bila odvzeta zemljišča, omogočila nakup primerljivih zemljišč, na katerih bi lahko še naprej kmetovali, in ker zato to nizko nadomestilo resno in dokončno škoduje njihovim dohodkom in življenjskim razmeram, tako da premeščene osebe ne morejo več ustvarjati zadostnega dohodka, da bi preživele svojo družino, pošiljale svoje otroke v šolo ali imele dostop do zdravstvenega varstva; ker se pravice domorodnih skupnosti do svobodnega, predhodnega in informiranega soglasja ne spoštujejo v skladu z mednarodnimi standardi;

1. izraža globoko zaskrbljenost zaradi kršitev človekovih pravic v Ugandi in Tanzaniji, povezanih z naložbami v projekte na področju fosilnih goriv, vključno z neupravičenim zapiranjem zagovornikov človekovih pravic, samovoljno ukinitvijo nevladnih organizacij, samovoljnimi zapornimi kaznimi in prisilno izselitvijo več sto ljudi z njihove zemlje brez pravičnega in ustreznega nadomestila; izraža zaskrbljenost zaradi aretacij, ustrahovanja in sodnega nadlegovanja zagovornikov

človekovih pravic in nevladnih organizacij, ki delujejo v naftnem in plinskem sektorju v Ugandi; poziva oblasti, naj zagovornikom človekovih pravic, novinarjem in skupinam civilne družbe omogočijo, da svoje delo opravljajo v ogroženih skupnostih, ter poziva k takojšnji izpustitvi vseh samovoljno aretiranih zagovornikov človekovih pravic;

2. poziva vladi Ugande in Tanzanije, naj uvedeta konkretne ukrepe za zagotovitev, da bodo oblasti, varnostne sile in politike spoštovale in upoštevale standarde človekovih pravic; vztraja zlasti, da morajo EU in drugi mednarodni akterji ohranjati in izboljšati svoj integrirani in usklajeni pristop do Ugande, ki zajema spodbujanje dobrega upravljanja, demokracije in človekovih pravic ter krepitev pravosodnega sistema in pravne države, EU in njene države članice pa poziva, naj te pomisleke izrazijo po javnih in diplomatskih poteh; poziva ugandsko vlado, naj ponovno pooblasti 54 nevladnih organizacij, ki so bile samovoljno zaprte ali ukinjene, ter naj razseljenim osebam, ki niso prejele pravičnega in ustreznega nadomestila, omogoči dostop do njihove zemlje;

3. opozarja, da več kot 100 000 ljudem neposredno grozi razselitev zaradi projekta naftovoda EACOP brez ustreznih jamstev za primerno nadomestilo; poziva, naj se tistim, ki so bili izseljeni ali jim je bil zavrnjen dostop do njihove zemlje, hitro, pravično in ustrezno izplača odškodnina, kot je določeno v ugandski ustavi in kot so obljubila podjetja; poziva oblasti, naj sprejmejo nadaljnje ukrepe za ustrezno odškodnino ljudem za izgubljeno lastnino in zemljišča, zaščitijo pravice lokalnih skupnosti do zdravja, okolja, preživljanja in državljanskih svoboščin ter zagotovijo odškodnino tistim, ki so jih prizadele naftne dejavnosti v zadnjih desetletjih; poziva obe vladi, naj posodobita domačo zakonodajo o pridobitvi, vrednotenju in ponovni naselitvi zemljišč, da bi zagotovili njeno skladnost z regionalnimi in mednarodnimi standardi, vključno s pravico do svobodnega, predhodnega in informiranega soglasja;

4. ponovno poziva ugandske oblasti, naj organizacijam civilne družbe, neodvisnim novinarjem, mednarodnim opazovalcem in raziskovalcem omogočijo prost, smiseln in neoviran dostop do naftnega območja;

5. ponovno poziva k trdni in ambiciozni direktivi o obvezni primerni skrbnosti podjetij in ambicioznemu pravno zavezujočemu mednarodnemu instrumentu za izpolnjevanje obveznosti na področjih človekovih pravic, okolja in podnebja, kot je navedeno v resoluciji z dne 10. marca 2021 s priporočili Komisiji o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij ([1]);

6. poziva EU in mednarodno skupnost, naj izvajata največji pritisk na ugandske in tanzanijske oblasti ter nosilce projektov in deležnike, da bi zaščitili okolje in ustavili ekstraktivne dejavnosti v zaščitenih in občutljivih ekosistemih, vključno z obalo Albertovega jezera, ter se zavežejo, da bodo uporabili najboljša razpoložljiva sredstva za ohranitev kulture, zdravja in prihodnosti prizadetih skupnosti ter preučili alternative v skladu z mednarodnimi zavezami glede podnebja in biotske raznovrstnosti; poziva nosilce projekta naftovoda EACOP v Ugandi in Tanzaniji, naj vse spore, ki bi jih bilo treba rešiti, rešijo pred začetkom projekta in upoštevajo vsa zgoraj omenjena tveganja, ki ogrožajo ta projekt; poziva podjetje TotalEnergies, naj nameni eno leto pred začetkom projekta temu, da bi preučilo izvedljivost alternativne poti za boljše varovanje zaščitenih in občutljivih ekosistemov ter vodnih virov v Ugandi in Tanzaniji, s čimer bi omejili ranljivost porečij na območju afriških Velikih jezer, ki je ključni vir za regijo, ter preučili alternativne projekte na podlagi obnovljivih virov energije za boljši gospodarski razvoj;

7. izraža zaskrbljenost zaradi vse večjega gospodarskega vpliva Kitajske in Rusije, zlasti v energetskem sektorju; v zvezi s tem je zaskrbljen zaradi interesa ugandskih oblasti za razvoj jedrske elektrarne z rusko pomočjo; želi spomniti, da je demokratični svet v odziv na agresijo proti Ukrajini uvedel ciljno usmerjene omejevalne ukrepe proti ruskim podjetjem in subjektom, tudi tistim iz energetskega sektorja;

([1]) UL C 474, 24.11.2021, str. 11.

8. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, posebnemu predstavniku EU za človekove pravice, predsedniku Republike Ugande, predsedniku Republike Tanzanije ter predsednikoma ugandskega in tanzanijskega parlamenta.